

ваться соответственно аналогичным тенденциям развития государств ЕС.

Литература: Fierla I. Narastanie przestrzennych dysproporcji rozwojowych w Polsce //Przedsiębiorstwo w regionalnym środowisku innowacyjnym XXI wieku. PTE, Warszawa, 2000.

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ТЕХНОПАРКІВ

УДК 382.14

**Мельникова К.І.,
Бубенко С.П.**

В умовах гострої боротьби за світові ринки українським підприємствам потрібно освоювати нові види високотехнологічної продукції, яка буде мати високий рівень конкурентоспроможності на міжнародних ринках. У зв'язку з відсутністю у підприємств вільних обігових коштів, актуальним є впровадження організаційно-економічних засад, які б давали змогу виробникам отримувати інвестиції та займатися інноваційною діяльністю для підвищення свого потенціалу.

Однією з структур спеціального режиму господарювання є технопарк, діяльність якого регламентується Законом України "Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків "Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка", "Інститут електрозварювання імені Є.О. Патона", "Інститут монокристалів" [1]. Згідно з цим законом, технологічним паркам, учасникам, дочірнім та спільним підприємствам технопарків для виконання проектів надається ряд пільг, в результаті чого виконавці проектів у порівнянні з іншими науковими структурами мають такі переваги:

отримання на спеціальні рахунки сум податків з прибутку та податку на додану вартість (ПДВ), які можна спрямувати на розвиток власних науково-технологічних, дослідно-експерименталь-

них баз для випуску більш конкурентоспроможної продукції та збільшення обсягу експорту;

економію грошових коштів при ввозі на митну територію України сировини та матеріалів, обладнання від інвесторів;

отримання більш сприятливих умов за розрахунками за експортно-імпортними операціями, що дає змогу розширити число іноземних партнерів;

економію валютної виручки;

сприятливі умови для залучення іноземних інвесторів та зацікавленості їх у збуті української продукції на зовнішньому ринку;

розширення виробничих потужностей, створення робочих місць;

підвищення конкурентоспроможності продукції і, як наслідок, збільшення обсягів експорту.

Для країни в цілому функціонування технологічних парків дає змогу зміцнювати науковий потенціал, створювати нові робочі місця, збільшувати обсяги виробництва, отримувати додаткові надходження у вигляді відрахувань на соціальні заходи. Після закінчення пільгового режиму оподаткування (не більше п'яти років для кожного проекту) підприємство отримує якісно новий рівень продукції та виробництва, а країна — всі належні платежі до бюджету.

Для отримання підприємством указаних пільг необхідно виконання наступних умов:

підприємство має бути учасником, дочірнім або спільним підприємством технологічного парку;

напрямок діяльності підприємства за інноваційним або інвестиційним проектом повинен відповідати пріоритетним напрямкам діяльності технопарку, до якого підприємство належить;

інвестиційний або інноваційний проект повинен бути зареєстрованим у встановленому порядку згідно з Положенням про порядок розгляду та реєстрації інвестиційних і інноваційних проектів [2];

бухгалтерський та податковий облік за проектом повинні вестися окремо за кожним проектом.

Реєстрація проектів проходить у два етапи. *Перший етап* — подання до дирекції технопарку листа з обґрунтуванням необхідності виконання проекту, бізнес-плану проекту, списку сировини, матеріалів, обладнання та устаткування, які планується імпортувати, при наявності позитивного рішення Науково-технічної ради технопарку; *другий* — подання проекту для затвердження на Міжвідомчій раді з координації діяльності щодо організації та функціонування технопарків і інноваційних структур інших типів, яка має видати виконавцю проекту реєстраційне свідоцтво. Для робіт за проектом виконавець має відкрити спеціальний рахунок в установах банку для зарахування сум податків.

Ефективність роботи підприємства в рамках технопарку у порівнянні зі звичайною роботою по реалізації продукції на національному та світових ринках доводять наступні розрахунки.

Чистий прибуток підприємства після сплати ПДВ, податку на прибуток та інших податків і зборів, що входять до складу валових витрат підприємства (ЧП), за повний цикл виготовлення та продажу продукції в одному податковому періоді складає:

$$\text{ЧП} = (B - C) - (B - C) \times P - (Z - K), \quad (1)$$

де B — виручка від продажу продукції (валовий дохід);

C — собівартість проданої продукції (валові витрати);

P — ставка податку на прибуток (зараз 30%);

K — податковий кредит, який дорівнює сумі ПДВ, сплачений у зв'язку з придбанням товарів (робіт, послуг);

Z — податкові зобов'язання.

Якщо для порівняння взяти продаж товарів за сталою ціною та зі сталими витратами, то у випадку продажу продукції на Україні (ЧП_у) формула 1 приймає вигляд:

$$\text{ЧП}_y = (B - C) - (0,833 B - C) \times 0,3 - (0,167 B - K) = 0,583 B - 0,7 C + K, \quad (2)$$

де 0,833 B — виручка від реалізації за мінусом ПДВ;

0,167 B — сума ПДВ.

При продажу товарів на експорт ПДВ рахується за нульовою ставкою, внаслідок чого кошти у розпорядженні підприємства (ЧП_е) складатимуть:

$$\begin{aligned} \text{ЧП}_e &= (B - C) - (B - C) \times 0,3 - (0 - K) = \\ &= 0,7 B - 0,7 C + K. \end{aligned} \quad (3)$$

При експорті товарів, що виробляються в рамках технопарку, підприємство втратить не 30% від прибутку, а лише 15% (сума перерахування коштів на рахунок технопарку). Це означає, що кошти у розпорядження підприємства (ЧП_т) складатимуть:

$$\begin{aligned} \text{ЧП}_t &= (B - C) - (B - C) \times 0,15 - (0 - K) = \\ &= 0,85 B - 0,85 C + K. \end{aligned} \quad (4)$$

Кінцеві результати мають наступний вигляд:

$$\text{ЧП}_y = 0,583 C + 0,583 \text{ Пр}; \quad (5)$$

$$\text{ЧП}_e = 0,7 C + 0,7 \text{ Пр}; \quad (6)$$

$$\text{ЧП}_t = 0,7 C + 0,85 \text{ Пр}, \quad (7)$$

де Пр — прибуток підприємства (Пр = $B - C$).

Таким чином, на розмір коштів, що залишаються у розпорядженні підприємства від продажу продукції на національному, світовому ринках або в режимі технопарку впливають лише розміри податку на прибуток та ПДВ. Сума інших податкових зборів (обов'язкових платежів) є незмінною величиною і на співвідношення чистих прибутків не впливає. Як бачимо, очевидним є розмір економії коштів при продажу продукції на експорт (економія ПДВ) та, особливо, при експорті в рамках технопарків (економія ПДВ та податку на прибуток).

Обов'язковою умовою для подання проектів до технопарку є наявність проектної про-

позиції або бізнес-плану, в якому повинні бути висвітлені:

відповідність пріоритетного напрямку проекту одному з затверджених пріоритетних напрямків діяльності технопарку;

досягнуті результати за науково-технічним напрямком: теорія, прилад, методики, основні публікації, винаходи, тощо;

оцінка характеристик інноваційного продукту у порівнянні з аналогами, його значення для народного господарства країни;

охоронні документи (патенти, авторські свідоцтва) за проектом з вказівкою назви і номера охоронного документа, дати пріоритету, авторів і патентовласників, терміну чинності охоронного документа;

соціальна ефективність проекту: створення нових робочих місць, випуск нових видів продукції та послуг, підвищення якості продукції або продуктивності праці, економія ресурсів, покращення умов праці або стану навколишнього середовища, розширення експортних можливостей, заміщення імпортової продукції;

бюджетна ефективність проекту: всі збори й відрахування, що будуть отримані бюджетом і позабюджетними фондами за 5 років дії проекту та років після закінчення терміну особливого режиму діяльності;

сума податкових пільг та відрахувань в централізований фонд технопарку.

Таким чином, для технопарків важливе значення має насамперед розвиток стратегічних напрямків науки; створення нових матеріалів, технологій, інноваційних продуктів, що сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності продукції, розширенню експортного потенціалу українських підприємств, соціальній та бюджетній ефективності проектів; збільшення інвестицій в українські підприємства.

В Україні зараз приймаються заходи щодо вдосконалення законодавства стосовно залучення іноземних інвестицій та розвитку пріоритетних напрямків науки та техніки. Однак підприємства не можуть розпочати роботу за

проектами у повному обсязі, бо невирішеними залишаються окремі питання ведення бухгалтерського та податкового обліків при виконанні проектів. Зокрема, неурегульований порядок розрахунку основних витрат (сировини, заробітної плати робітників), розподілу накладних витрат між інноваційною та звичайною діяльністю, амортизаційних відрахувань та ін. Неповністю з'ясовані порядок укладання контрактів та схема митного оформлення товарів; складнощі викликає необхідність визначення постачальників сировини, її точного найменування та опису; невизначеним є порядок використання коштів на наукову діяльність зі спеціальних рахунків підприємства. Таким чином, законодавство в галузі діяльності технопарків потребує подальшого вдосконалення

Проблеми, пов'язані з діяльністю за інноваційними та інвестиційними проектами, суб'єкти підприємницької діяльності мають вирішувати шляхом запитів до відповідних органів законодавчої та виконавчої влади, які, в свою чергу, повинні створювати умови для розвитку науки та виробництва конкурентоспроможної продукції.

Наступним кроком законодавчого процесу повинно стати вирішення питань оподаткування бюджетних установ, значну частину яких становлять науково-дослідні організації, які займаються інноваційною діяльністю. Нарешті, створення сприятливих умов оподаткування потребують усі українські підприємства-експортери та підприємства, що займаються інноваційною діяльністю. Це дозволить стати підприємствам більш привабливими для інвесторів, що, в свою чергу, створить умови для розвитку науково-дослідної роботи, підвищення конкурентоздатності продукції і, як наслідок, покращення перспектив експортної діяльності.

Література: 1. Закон України "Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків "Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка", "Інститут електрозварювання імені Є.О. Патона", "Інститут монокристалів" №991 — XIV від 16.07.1999 р. 2. Постанова Кабінету Міністрів №2311 від 17.12.1999 р.